

Digitally signed by
Library TUM
Reason: I attest to the
accuracy and integrity
of this document

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

Victor CATAN

**ORGANELE DE OCROTIRE
A NORMELOR DE DREPT**

SUPORT DE CURS

**Chişinău
2019**

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI
FACULTATEA CONSTRUCȚII, GEODEZIE ȘI CADASTRU
DEPARTAMENTUL DREPT

Victor CATAN

**ORGANELE DE OCROTIRE
A NORMELOR DE DREPT**

SUPPORT DE CURS

Chișinău
Editura „Tehnica-UTM“
2019

CZU 347+351.74(075.8)

O-74

Disciplina *Organele de ocrotire a normelor de drept* în sistemul educațional este una distinctă și cumulează teme care au tangență cu mai multe ramuri de drept: dreptul public, dreptul constituțional, dreptul administrativ ș.a., având drept scop studierea teoretică și practică de către studenții de la facultățile de drept a locului și rolului specific al organelor de ocrotire a normelor de drept în mecanismul puterii de stat, a mijloacelor de realizare a politicilor în domeniul asigurării ordinii de drept și îndeplinirii justiției, a sistemului și personalului organelor specializate în ocrotirea normelor de drept.

Suportul de curs este destinat studenților anilor II și III, specialitatea 381.1 *Drept*.

Elaborare: conferențiar universitar Victor Catan

Recenzenți: conf.univ., dr. Alla Climova
conf.univ., dr. Olga Pisarenco

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Organele de ocrotire a normelor de drept: Suport de curs / Univ. Tehn. a Moldovei, Fac. Construcții, Geodezie și Cadastru, Dep. Drept; elab.: Victor Catan. – Ed. a 2-a. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2019. – 108 p.
Bibliogr.: p. 102-105 (77 tit.). – Referințe bibliogr. la subsol. – 50 ex.
ISBN 978-9975-45-568-8.
347+351.74(075.8)
O-74

CUPRINS

Preliminarii.....	3
1. Noțiuni generale privind disciplina OOND.....	4
2. Justiția și principiile ei democratice.....	9
3. Evoluția istorică a organizării judecătorești. Sistemul judecătoresc și modalitățile de examinare a cauzelor judiciare	13
4. Organizarea judecătorească în Republica Moldova.....	19
5. Administrarea judecătorească și organele de asigurare a înlăptuirii justiției.....	24
6. Arbitrajul.....	38
7. Procuratura.....	40
8. Organele de urmărire penală.....	47
9. Organele de asigurare a ordinii publice și de combatere a criminalității.....	51
10. Centrul național anticorupție.....	65
11. Avocatura.....	73
12. Avocatul Poporului.....	80
13. Organele securității statului.....	85
14. Serviciile de asigurare a ordinii vamale și legalității fiscale.....	90
15. Organizații particulare de detectiv și de pază.....	99
Bibliografie.....	102

PRELIMINARII

Disciplina *Organele de ocrotire a normelor de drept* în sistemul educațional este una distinctă și cumulează teme care au tangență cu mai multe ramuri de drept: dreptul public, dreptul constituțional, dreptul administrativ ș.a., având drept scop studierea teoretică și practică de către studenții de la facultățile de drept a locului și rolului specific al organelor de ocrotire a normelor de drept în mecanismul puterii de stat, a mijloacelor de realizare a politicilor în domeniul asigurării ordinii de drept și îndeplinirii justiției, a sistemului și personalului organelor specializate în ocrotirea normelor de drept.

Disciplina OOND este considerată o continuare a cursurilor *Teoria generală a dreptului* și a *Dreptului constituțional*. Prin studiul ei studenții vor face cunoștință cu reglementările juridice, principiile de activitate, structura, competențele, funcțiile și atribuțiile celor mai importante organe de ocrotire a normelor de drept, cu statutul juridic și social al personalului care activează în aceste organe. Spre deosebire de alte discipline juridice, care au ca obiect de studiu o ramură sau o subramură a dreptului, disciplina *Organele de ocrotire a normelor de drept* are un obiect de studiu interramural atât prin diversitatea reglementărilor legislative, cât și prin specificul organizării și funcționării organelor menționate. Acest obiect este înrudit cu dreptul statului, dreptul constituțional, dreptul administrativ, dreptul procesual-penal, civil, contravențional și de contencios administrativ, cu dreptul muncii etc.

Obiectivele principale ale disciplinei se axează pe studiul noțiunilor generale privind disciplina *Organele de ocrotire a normelor de drept*, studiul esenței justiției și a principiilor ei democratice, organizării judecătorești, particularităților caracteristice sistemului judecătoresc, administrării judecătorești și organelor de asigurare a îndeplinirii justiției, arbitrajului, procuraturii, organelor de urmărire penală, avocaturii, instituției ombudsmanului, organelor de asigurare a ordinii publice și combatere a criminalității, Centrului Național Anticorupție, organelor securității statului, serviciilor de asigurare a ordinii vamale și legalității fiscale, organizațiilor particulare de detectiv și de pază ș.a.

Disciplina *Organele de ocrotire a normelor de drept* împreună cu alte discipline juridice contribuie substanțial la pregătirea specialiștilor în domeniul dreptului.

BIBLIOGRAFIE

Acte legislative:

1. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29 iulie 1994.
2. Cod de procedură penală al Republicii Moldova nr.122 din 14.03.2003.
3. Cod de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225 din 30.05.2003.
4. Cod vamal al Republicii Moldova din 20.07.2000.
5. Codul muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28 martie 2003.
6. Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24.10.2008.
7. Cod vamal al Republicii Moldova nr.1149 din 20.07.2000.
8. Cod fiscal al Republicii Moldova nr.1163 din 24.04.1997.
9. Legea privind organizarea judecătorească nr.514–XIII din 06.07.1995 // Monitorul Oficial nr.58/641 din 19.10.1995.
10. Legea cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești nr.76 din 21.04.2016 // Monitorul Oficial nr.184-192 din 01.07.2016.
11. Legea cu privire la instanțele judecătorești economice, nr.970 din 24.07.1996 // Monitorul Oficial nr.77/742 din 28.11.1996.
12. Legea cu privire la sistemul instanțelor judecătorești militare nr.836 din 17.05.1996 // Monitorul Oficial nr.51/482 din 01.08.1996.
13. Legea cu privire la statutul judecătorului nr.544-XIII din 20.07.1995 // Monitorul Oficial nr.59-60 din 26.10.1995.
14. Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr.789-XIII din 26.03.1996 // Monitorul Oficial nr.32-33/323 din 30.05.1996.
15. Legea Republicii Moldova cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr.947 din 19.07.1996 // Monitorul Oficial nr.64/65 din 03.10.1996.
16. Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr.178 din 25.07.2014 // Monitorul Oficial nr.238-246 din 15.08.2014.
17. Legea nr.154 din 05.07.2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor // Monitorul Oficial nr.190-192 din 14.09.2012.
18. Legea nr.23 din 22.02.2008 cu privire la arbitraj // Monitorul Oficial nr.88-89 din 20.05.2008.
19. Lege nr.256 din 25.11.2016 // Monitorul Oficial nr.415 din 29.11.2016 art.845.
20. Legea cu privire la Procuratură nr.294 din 25.12.2008 // Monitorul Oficial nr.55-56 din 17.03.2009.
21. Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură // Monitorul Oficial nr.415 din 25.03.2016.
22. Legea nr.159 din 07.07.2016 cu privire la procuraturile specializate // Monitorul Oficial nr.245-246 din 30.07.2016.
23. Legea nr.1260 din 19.07.2002 cu privire la avocatură // Monitorul Oficial nr.159 din 04.09.2010.
24. Legea nr.1349-XIII din 17.10.1997 cu privire la avocații parlamentari // Monitorul Oficial nr.82-83/671 din 11.12.1997.
25. Legea nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) // Monitorul Oficial nr.110-114 din 09.05.2014.
26. Legea cu privire la poliție din 18.12.1990 // Veștile nr. 12/321 din 1990.

27. Legea nr.320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului // Monitorul Oficial nr.42-47 din 01.03.2013.
28. Legea nr.288 din 16.12.2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.
29. Legea nr.283 din 28 decembrie 2011 cu privire la Poliția de Frontieră // Monitorul Oficial nr.76-80 din 20.04.2012.
30. Legea nr.215 din 4 noiembrie 2011 cu privire la frontiera de stat // Monitorul Oficial nr.76-80 din 20.04.2012.
31. Legea nr.806 din 12.12.1991 cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne.
32. Legea nr.219 din 08.11.2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri // Monitorul Oficial nr.462-466 din 12.12.2018.
33. Legea nr.345 din 25.05.2003 cu privire la apărarea națională // Monitorul Oficial nr.200-203 din 19.09.2003.
34. Legea nr.212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război // Monitorul Oficial nr.132-137-203 din 06.08.2004.
35. Legea nr.162 din 22.07.2005 cu privire la statutul militarilor // Monitorul Oficial nr.129-130 din 30.09.2005.
36. Legea nr.1245 din 18.07.2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei // Monitorul Oficial nr.137-138 din 10.10.2002.
37. Legea nr. 52 din 02.03.2007 cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare // Monitorul Oficial nr.78-81 din 08.06.2007.
38. Legea nr.1104-XV din 6 iunie 2002 cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției // Monitorul Oficial nr.91-94 din 27.06.2002.
39. Legea nr.120 din 25 mai 2012 privind modificarea și completarea unor acte legislative // Monitorul Oficial nr.103 din 29.05.2012.
40. Legea nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale // Monitorul Oficial nr.168-170 din 10.09.2004.
41. Legea nr.48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici // Monitorul Oficial nr.63 din 31.10.2011.
42. Legea nr.355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar // Monitorul Oficial nr.35-38 din 03.03.1006.
43. Legea securității statului nr.618-XIII din 31.10.1995 // Monitorul Oficial nr.10-11 din 13.02.1997.
44. Legea cu privire la organele securității statului nr.619-XIII din 31.10.1995 // Monitorul Oficial nr.10-11/115 din 13.02.1997.
45. Legea privind Serviciul de Informație și Securitate al Republicii Moldova nr.753 din 23.12.1999 // Monitorul Oficial nr.156/756 din 31.12.1999.
46. Legea nr.170 XVI din 19 iulie 2007 privind statutul ofițerului de informații și Securitate // Monitorul Oficial nr.171-174 din 02.11.2007.
47. Legea nr.245-XVI din 27.11.2008 cu privire la secretul de stat // Monitorul Oficial nr.45-46 din 27.02.2009.
48. Legea nr.302 din 21.12.2017 cu privire la Serviciul Vamal // Monitorul Oficial nr.68-76 din 02.03.2018.
49. Legea nr.218 din 19.10.2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc // Monitorul Oficial nr.254-262 din 14.12.2012.

50. Legea nr.876-XII din 22.01.1992 cu privire la Serviciul fiscal de stat // Monitorul Oficial nr.001 din 01.02.1992.
51. Legea nr.1198-XII din 17.11.1992 privind bazele sistemului fiscal // Monitorul Oficial nr.012 din 01.12.1992.
52. Legea nr.1214-XII din 02.12.1992 privind impozitul pe beneficiul întreprinderilor // Monitorul Oficial nr.012 din 01.01.1993.
53. Legea nr.283 din 04.07.2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază // Monitorul Oficial nr.200-203 din 19.09.2003.
54. Legea nr.325 din 23.12.2013 privind evaluarea integrității instituționale // Monitorul Oficial nr.277-279 din 26.08.2016.
55. Legea nr.152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției // Monitorul Oficial nr.102-105 din 07.07.2006.
56. Legea nr.1585-XIII din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală // Monitorul Oficial nr.38-39 din 30.04.1998.
57. Legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public // Monitorul Oficial nr.230-232 din 23.12.2008.
58. Legea nr.155 din 21 iulie 2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice // Monitorul Oficial nr.164-165 din 04.10.2011.
59. Hotărârea Parlamentului privind aprobarea structurii și efectivului-limită ale Centrului Național Anticorupție nr.34 din 11.03.2016 // Monitorul Oficial nr.69-77 din 25.03.2016.
60. Hotărârea Guvernului nr.434 din 19.06.2012 privind aprobarea Regulamentului Inspectoratului Poliției de Frontieră // Monitorul Oficial nr.131-134 din 29.06.2012.
61. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.698 din 30.08.2017 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției // Monitorul Oficial nr.335-339 din 15.09.2017.
62. Hotărârea Guvernului nr.283 din 24.04.2013 „Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne” // Monitorul Oficial nr.97-103 din 03.05.2013.
63. Hotărârea Guvernului nr.1109 din 06.12.2010 „Pentru aprobarea Concepției de reformare a Ministerului Afacerilor Interne și a structurilor subordonate și desconcentrate ale acestora” // Monitorul Oficial nr. 247-251 din 17.12.2010.
64. Hotărârea Guvernului nr.778 din 27.11.2009 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia” // Monitorul Oficial nr.173 din 01.12.2009.
65. Hotărârea Guvernului nr.283 din 24.04.2013 „Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne” // Monitorul Oficial nr.97-103 din 03.05.2013.
66. Hotărârea Guvernului cu privire la structura organizatorică, limita efectivului și Regulamentul Ministerului Afacerilor Interne nr.844 din 30.07.1998 // Monitorul Oficial nr.75-76/756 din 13.08.1998.
67. Hotărârea Guvernului nr.434 din 19.06.2012 cu privire la Poliția de Frontieră // Monitorul Oficial nr.131-134 din 29.06.2012.
68. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind unele măsuri ce se impun la executarea hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr.668 din 22.01.92 despre punerea în aplicare a Legii cu privire la Serviciul Fiscal de Stat // Monitorul Oficial nr.10/306 din 30.10.1992.

69. Hotărârea Guvernului nr.395 din 5 iunie 2017 cu privire la a aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Serviciului Fiscal de Stat // Monitorul Oficial nr.181-189 din 09.01.2017.

Literatura:

70. D. Roman, T. Vâzdoagă. Organizarea și activitatea organelor de ocrotire a normelor de drept în Republica Moldova. - Chișinău, 2004.
71. G. Lupu, G. Avornic. Teoria generală a dreptului. - Chișinău, 1997.
72. I. Moraru. Dreptul constituțional și instituții politice. - București, 1993.
73. E. Aramă. Istoria dreptului românesc. - Chișinău, 1995.
74. V.Catan. Organele de ocrotire a normelor de drept. Suport de curs. - Chișinău, 2015.
75. V.Catan, C.Catan. Drept constituțional. Suport de curs. - Chișinău, 2017.
76. В.Симонов. Правоохранительные органы. - Москва, 1990.
77. Carlos Giner de Crado. Los Ombudsmen europeos. - Barcelona: Ed.Tibiadado, 1996.